

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА
СДРУЖЕНИЕ „НАЦИОНАЛНА МРЕЖА НА ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ“
2024 Г.

ЦЕЛИ И ДЕЙНОСТИ

Сдружение „Национална мрежа на здравните медиатори“ (НМЗМ) е неправителствена организация с нестопанска цел, в която членове са здравни медиатори, медицински специалисти и експерти в различни области, обединени от каузата за развитие на здравно-медиаторната програма в България. Сред целите на организацията са развитие на застъпнически инициативи за подобряване на достъпа до здравни и социални грижи и услуги за най-уязвимите, продължаващо обучение и подобряване на квалификацията на здравните медиатори, въвеждане на иновативни методи и подходи за работа сред социално-уязвими общности.

Мисия: Националната мрежа на здравните медиатори обединява хора и усилия за промяна на политики, стереотипи и нагласи и работи за равен достъп на уязвими общности до качествено здравеопазване чрез модела на здравното медиаторство.

Цели:

- Да усъвършенства и развива устойчив модел на здравното медиаторство;
- Да подобрява достъпа до здравни и социални услуги за уязвимите общности;
- Да повишава общностния капацитет чрез образование;
- Да формира и променя национални и местни политики в здравната и социалната сфера;
- Да повишава здравната култура, информираност и умения на уязвимите общности;
- Да съдейства за развиване и мобилизиране/активизиране на общностите;

Ежегодно и целогодишно НМЗМ събира информация за общини, които имат нужда и осъзната необходимост да назначат здравен медиатор. Проучваме нуждите на целевите групи и поддържа контакт с общини с цел оптимално разпределение на броя здравни медиатори, за които държавата отпуска делегиран бюджет.

Здравните медиатори, които са наети от общините с делегиран бюджет през 2024 г., са 332, разпределени в 154 общини. От 2020 г. дейността на здравните медиатори е регламентирана в Наредба №1 за изискванията за дейността на

здравните медиатори.

На сайта ни <http://zdravenmediator.net> в рубрика „Актуално за общините“ е публикувана полезна информация за процедурата за получаване на делегиран бюджет, указания за провеждане на подборите и изискванията за заемане на длъжността „здравен медиатор“. През 2024 г. НМЗМ продължи да консултира общините и участва в комисиите за изборите на нови здравни медиатори по места.

Два пъти в годината събираме и обработваме информация за статута и работата на всички здравни медиатори в страната. Работещите здравни медиатори подават количествени отчети към НМЗМ на всеки шест месеца. Общините отчитат дейността на здравните медиатори веднъж годишно, в началото на следващата календарна година, с обобщен отчет, който изпращат към Министерство на здравеопазването и НМЗМ.¹

В периода януари - юли 2024 г. общините имаха възможност да изпратят писма-заявки за разкриване на нови бройки за здравни медиатори, адресирани до НМЗМ. Въз основа на задълбочен анализ на нуждите, Управителния съвет на НМЗМ изготви списък с предложение за разпределение на броя от 352 здравни медиатори през 2025 г., които да работят в 157 общини. Предложението беше изпратено до Министерство на здравеопазването и Министерство на финансите през месец август 2024 г. и те потвърдиха разпределението на здравните медиатори.

Близко половината от дейностите на медиаторите са социални по характера си. Въпреки че те са изключително важни и са неразделна част от работата на здравните медиатори по казуси, свързани с осигуряване на достъп до здравни грижи и услуги (например, в случаи, в които лицето няма лична карта), тези дейности не са регламентирани от Наредба 1, която разписва само „здравната“ част от длъжностната характеристика на медиаторите. **НМЗМ и през 2024 г. продължи застъпничеството си за признаване на дейностите на здравните медиатори, които се определят като „социални“.** Това се случва в координация между Министерство на здравеопазването и Министерство на труда и социалната политика, за да се допълни профилът на професията, да се осигури точна отчетност и да бъдат създадени условия за осигуряване на обучения за повишаване на квалификацията на здравните медиатори в областта на социалната работа.

ФИНАНСОВИ И НЕФИНАНСОВИ ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ

Цялостната политика и дейност на НМЗМ се определят от Управляващия орган на Сдружението и в съответствие с нормативната база в България.

Процедурата за проектната дейност, отразяваща спецификата в дейността, гарантира:

---

¹ Отчета за 2024г, може да се види на 19 стр.

- вземане на правилни решения от потребителите на финансовите отчети;
- достоверност на резултатите и финансовото състояние на организацията;
- отразяване на икономическата същност на събитията и операциите;
- неутралност и безпристрастност;
- предпазливост;
- пълнота във всички съществени аспекти.

При прилагането на счетоводната политика на НМЗМ е дадено предимство на принципа “вярно и честно” представяне на информацията на годишния финансов отчет. Годишният финансов отчет на НМЗМ за 2024 г. е изготвен в съответствие с изискванията на Националните счетоводни стандарти, Закон за счетоводството и Данъчни и осигурителни закони и кодекси.

Всички данни за 2024 г. са представени във финансовия отчет в хиляди лева.

ПРИХОДИ

Приходите в НМЗМ се начисляват в момента на тяхното възникване. Приходите на Сдружението представляват финансирания от външни организации по спечелени проекти, договори и от дейности, пряко свързани с дейността на организацията с цел набиране на средства, използвани за основната дейност и постигане на поставените цели.

Приходът от финансирания се отчита до размера на направените разходи.

РАЗХОДИ

Разходите в НМЗМ се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост. Разходите за научно-изследователска дейност се отчитат като текущ разход за периода, за който възникват. Разходите, отчетени по икономически елементи в лева за 2024 г. са 410 971 лева.:

601	Разходи за материали	11 281
602	Разходи за външни услуги	131 125
603	Разходи за амортизации	0
604	Разходи за заплати	36 729
605	Разходи за осигуровки	14 178
609	Други разходи	216 864
629	Други финансови разходи	794
Общо:		410 971

СЪБИТИЯ, КОИТО СА НАСТЪПИЛИ СЛЕД ДАТАТА, КЪМ КОЯТО Е СЪСТАВЕН ГОДИШНИЯТ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Няма настъпили съществени събития след датата на отчета за финансовото състояние.

ОБУЧЕНИЕ ЗА НОВИ ЗДРАВНИ МЕДИАТОРИ ПРЕЗ 2024 г.

Ежегодното обучение за придобиване на професионална квалификация „здравен медиатор“ от 2024 г. отново започна да се провежда изцяло присъствено. То протече в гр. София, в периода **29 март – 14 април 2024 г.** За 13-та поредна година то беше организирано съвместно от Факултета по обществено здраве на Медицински университет-София и екипа на Сдружение НМЗМ. Бяха обучени **32 здравни медиатори от 27 общини**. Новите здравни медиатори работят в общините: Аксаково, Берковица, Брезово, Бяла (област Русе), Бяла Слатина, Ветово, Димитровград, Завет, Котел, Карлово, Каспичан, Криводол, Луковит, Николаево, Пазарджик, Петрич, Приморско, Разград, Ружинци, Сандански, Септември, Сунгурларе, Суворово, Търговище, Троян, Ценово, Хасково.

През 2024 г. с бюджет за заплати на ЗМ, осигурен от държавата, в България работиха 332 здравни медиатори в 154 общини.

В обучителната програма са включени теми, свързани с придобиването на познания за: нормативната уредба в България, основните здравни рискове и дейности по превенция на заболяванията, практически упражнения за работата на терен от страна на медиаторите. За втора поредна година програмата за обучение включваше модул за **обучение на здравни медиатори за работа в болнични заведения**, разработен и пилотиран от НМЗМ в рамките на проект BGLD-1.006-0001 „Здравеопазване за всички“, Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвимите групи“, финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014 – 2021 г. За целите на обучението е издаден и обучителен модул „Здравни медиатори, работещи в болнични заведения“ с автори проф. Ивайло Търнев, д-р Радосвета Стаменкова.

От 2012 г. част от практическото обучение на здравни медиатори е практиката на **обменни посещения**, които се провеждат от опитни здравни медиатори. По време на тези посещения здравните медиатори имат възможност да работят съвместно на терен, да бъдат подпомогнати в комуникацията с различните институции и да бъдат дискутирани проблемните моменти в различни казуси и отчетна документация, която е необходима. През 2024 г. обменни посещения от областни отговорници и опитни здравни медиатори са направени в 26 общини с новообучени здравни медиатори през 2023 г. и 2024 г., но и със здравни медиатори, които са имали необходимост от

менторска подкрепа.

През 2020 г. НМЗМ издаде Наръчник за обучение на здравни медиатори, в който са публикувани текстове на преподавателите, разработили и провеждащи обучителната програма в рамките на професионалното обучение на здравните медиатори във ФОЗ.

НАЦИОНАЛНА СРЕЩА НА ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ ПРЕЗ 2024 г.

В периода 7 - 9 ноември 2024 г. беше проведена годишната Национална обучителна среща на НМЗМ „Инициатива за здраве и ваксинопрофилактика“, която освен тридневен обучителен семинар, включваше официално откриване и представяне на работата на здравните медиатори, Общо събрание на НМЗМ. В обучението за подобряване на квалификацията на ЗМ участваха над 230 здравни медиатори от цялата страна.

Срещата беше подкрепена финансово от Министерство на здравеопазването и фармацевтичните компании Pfizer, Roche, Ewopharma AG, PTC&Pharma PRO, MSD, SWIXX, SOBI, Takeda, BULMAR ML.

През 2024 г. бяха учредени и връчени за пръв път Годишни награди на НМЗМ на специална церемония на 8-ми ноември 2024 г. Това са награди за здравни медиатори и съмишленици, допринесли за развитието на професията в периода септември 2023 - септември 2024 г. Отличия в шест категории показаха най-добрите практики от работата на здравния медиатор. Постъпилите кандидатури се оценяваха от независима комисия, в която взеха участие: Илия Тасев от Министерство на здравеопазването, Лиляна Ковачева - ромски активист и етнолог, Радостина Чапразова - директор на фондация „Арете“, д-р Нели Малешкова и д-р Мирослав Ангелов, кардиолог.

В категорията за най-ефективен и сплотен екип - ЗМ и община, бяха подадени общо 11 кандидатури. Шестимата здравни медиатори - Нигяр Гънгърлак, Стефан Коларов, Красимир Бръмбаров, Миглена Янакиева, Франческа Бръмбарова, Хамиде Коларова и техните преки началници: г-жа Мария Динкова и заместник кметът г-н Ненов, бяха отличени като най-добър екип. Община Бургас е осигурила не само много добри условия за работа на здравните медиатори в сграда разположена в квартал „Победа“, но и редовно включва екипа на ЗМ в проекти и инициативи, свързани с подобряване положението на уязвимите общности, живеещи в ромските квартали на община Бургас. Поощрителна награда в тази категория беше присъдена на екипа на здравните медиатори Нурджихан Сюлейман, Семра Сали, Гюлтенур Мустафа и община Добрич.

В категорията „Най-добър екип ЗМ и ОПЛ, АГ или друг медицински специалист“ бяха подадени седем номинации. Първо място беше присъдено на екипа здравни

медиатори от Казанлък - Гита Асенова и Златка Стефанова и ОПЛ д-р Базара. Екипът работи в изключително трудни условия в двата ромски квартала на Казанлък - квартал „Кармен“ и квартал „Казмера“. Ежедневно посещават деца и семейства, които подлежат на задължителни имунизации, съдействат за обхващане на всички деца в профилактичните прегледи.

Специална награда за общ принос към развитието на професията получи здравният медиатор от Айтос - Марияна Зърбова. Тя отскоро е пенсионер, но продължава да работи доброволно като здравен медиатор съвместно с местните акушер-гинеколози за осигуряване на по-добър достъп на жените до здравни грижи. Мрежата продължава да разчита на неуморната Марияна, на територията на Айтос.

В категория за най-ефективно партньорство на здравен медиатор с болница, бяха получени кандидатури от три екипа - от Дупница, от Сливен и от Самоков. През изминалата година в Дупница и в Самоков здравните медиатори пилотираха модела: „Здравен медиатор в болница“ и получиха висока оценка за работата си както от здравните специалисти, така и от пациентите на детските и родилните отделения. Комисията класира на първо място екипът на многопрофилната болница в Самоков и медиаторите им Камелия Методиева, Елена Георгиева, Георги Николов, които освен ежедневните задачи в лечебното заведение, успяха да проведат и безплатни профилактични АГ прегледи и изследвания за най-уязвимите жени от общността.

РЗИ е една от институциите, с които ЗМ работят най-често и имат навсякъде изградени дълготрайни и ползотворни партньорства. В категорията за най-добра екипна работа между здравен медиатор и местна институция, не случайно беше отличено партньорството между екипът на РЗИ в лицето на г-жа Екатерина Амова и десет здравни медиатори от област Благоевград: Емилия Иванова от община Банско; Методи Методиев и Фиданка Несторова от община Симитли; Катерина Георгиева и Петранка Петкова от община Разлог; Елена Матева от община Белица; Антония Асенова, Катя Кирилова, Емилия Якимова от община Благоевград.

Здравните медиатори не рядко се сблъскват с изключително тежки и комплексни казуси, които изискват сериозни компетенции не само по здравни, но и по социални въпроси. Понякога тези казуси отнемат месеци, за да бъдат разрешени. Категорията за най-сложени казус от работата на здравия медиатор спечели Айтен Назми от Пазарджик. Тази категория показва силата на здравния медиатор - как може да промени живота на един човек и как реално здравният медиатор подобрява достъпа до здравни и социални услуги. За да работиш по подобни казуси се изисква силен дух, сериозни познания и упоритост, каквито безспорно Айтен притежава. Както тя сподели *„Веднъж вече "влязла" в техните обувки и надникнала в техния тежък живот, аз не можех, не бих и няма да се откажа !!!“*.

Последната категория е за най-ефективен здравен медиатор в информационни

кампании, скринингови програми, проследяване и профилактика на редките заболявания. Работата с пациенти с редки заболявания изисква специална отдаденост и силна воля за борба за справяне с всякакви предизвикателства и предразсъдъци. Тази категория се различава от останалите - номинациите трябваше да бъдат направени от медицински специалист, фармацевт или лечебно заведение. Получиха се две изключително силни кандидатури и комисията прецени, че и двете заслужават отличие, съответно бяха наградени:

- Катя Кирилова – здравен медиатор от Благоевград, номинирана от магистър фармацевт Лили Глухова от фармацевтичната компания Рош, получи награда за отдадената си работата и съдействие на пациенти с редки заболявания.
- Искрен Христов – здравен медиатор от община Сунгурларе, номиниран от д-р Калина Ишкиева, детски невролог от ДКЦ 1 от гр. Бургас. Той беше отличен за всеотдайното му и успешно решаване на проблемите на пациенти с редки заболявания и техните семейства, и осигуряване на социални придобивки.

Всички отличени здравни медиатори получиха и благодарствени грамоти от Министерство на здравеопазването. Наградите на отличените здравни медиатори и съмишленици са ценно признание за развитието на професията „здравен медиатор“ и популяризирането на успешни практики от работата им. НМЗМ ще превърне в традиция събитието, за да може ефектът от работата на ЗМ да става по-видим и по-разпознаваем в обществото.

НМЗМ организира и кампания за събиране на средства за стипендии от ромски произход, които учат в Медицински университети в България. УС на НМЗМ гласува даването на една годишна стипендия в размер на 5000 лева за учебната 2024-2025 г., а благодарение на кампания в дарителска палтформа и лични средства на ЗМ, експерти и съмишленици, бяха събрани над 30 000 лева, което позволи на новоприетите студенти да имат годишни стипендии.

Реализирани проекти на НМЗМ през 2024

ПРОЕКТ BGLD-1.006-0001 „ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ ЗА ВСИЧКИ“

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвимите групи“, финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014 – 2021 г.

В периода 01.11.2021 г. – 30.04.2024 г. Министерството на здравеопазването в партньорство с Националната мрежа на здравните медиатори изпълняваше

предефиниран проект BGLD-1.006-0001 „Здравеопазване за всички“ в рамките на Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвими групи“, финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014-2021 г. Основна цел на проекта е подобряването на комуникацията, ресурсите и координацията на местно ниво в изпълнение на политики за здравето за маргинализирани общности чрез оптимизиране на системата за здравна медиация.

Основни дейности:

- Подобряване на механизма за изпълнение на националните здравни политики на местно ниво.
- Изграждане на модел за работа в кризисни ситуации като Covid-19 по отношение на социално изключени и изолирани общности.
- Подобряване на системата за регулярно осигуряване на здравна информация.
- Апробиране на услуги и подходи за работа за преодоляване на съществуващите дефицити.
- Разширяване на дейността на здравните медиатори.

Дейностите бяха насочени към:

- Предоставяне на нископрагови услуги и повишаване на информираността чрез участие на общността;
- Развиване и укрепване капацитета на заинтересовани страни - местна власт, РЗИ, лекари, болници, медиатори и т.н., като изпълнители на националните здравни политики за майките и децата;
- Оптимизиране на използването на здравната медиация, вкл. и в лечебните заведения за болнична помощ.

С изпълнението на проект „Здравеопазване за всички“ се адресираха нуждите от подобряване на здравния статус и по-ефективното изпълнение на националните здравни политики сред маргинализирани общности, които живеят в условия на изключителна бедност и социално изключване в общините: Самоков, Дупница, Казанлък, Димитровград, Бургас и Нови Пазар. В Благоевград се реализираше само една от дейностите - работа на ЗМ в лечебно заведение. Във всички шест целеви общини са сформирани групи за взаимопомощ, които се събират всеки месец и дискутират важни за общността теми в областта на майчино и детско здравеопазване. Подготвят се

кампании, промо материали и др. По проекта беше разработен анализ на основните проблеми пред прилагането на националната политика за здравна медиация. Реализирането на проекта подкрепя и подпомага политиките на Министерство на здравеопазването за повишаване достъпа до здравеопазване на уязвимите групи, по-конкретно в областта на майчиното и детско здравеопазване, включително семейното планиране и сексуално преносими инфекции, особено сифилис и вроден сифилис.

През 2024 г. в рамките на проекта, дейност **„Разширяване на обхвата на работа на здравните медиатори“** беше финализиран модул за обучение за работа на ЗМ в болнични заведения. Близко 170 здравни медиатори, разделени в три групи, повишиха квалификацията си и преминаха през обучителен модул за работа на здравни медиатори в болнични заведения. На практика с това обучения през 2024 близо 95% от работещите ЗМ са преминали модула и са подготвени да работят и в болнични заведения. Някои общини се възползваха от това и са координирали с болниците редовни посещения на ЗМ в болнични заведения. Модулът е включен в задължителната обучителна програма на ЗМ от 2025, който се осъществява всяка година съвместно с Медицински колеж в София.

В рамките на проект „Здравеопазване за всички“ се извършиха редица дейности, свързани с подобряване предоставяне на услуги в областта майчино и детско здраве (МДЗ) и консултиране при сексуално преносими инфекции (СПИ) и семейно планиране. В резултат на работата, експертният екип на Национална мрежа на здравните медиатори (НМЗМ), предефиниран партньор по проекта, подготви съществени наблюдения и препоръки, които си струва да се вземат предвид, така че при бъдещи проекти, кампании и изобщо здравни инициативи, достъпът до здравни услуги да бъде подобрен, особено за общностите, които живеят в условия на маргинализация. Препоръките са в областта на:

- Системата на здравно осигуряване в България на хора без здравни осигуровки и техния достъп до здравни услуги;
- Здравни национални програми – особено в областта на превенция на майчиното и детско здраве и превенцията и контрола на сексуално преносими инфекции и ХИВ и тяхното изпълнение
- Изпълнението на национални здравни политики, насочени към уязвими общности на местно ниво
  - Оптимизиране на профилактични дейности сред уязвим групи
  - Провеждане на ефективни и качествени профилактични прегледи сред уязвими общности

В рамките на Дейност - Апробиране на нов модел на предоставяне на услуги въз основа на участието на общността и междуведомствената координация за преодоляване на

съществуващите дефицити и Дейност - Разработване на материали и провеждане на кампании на местно ниво по теми, свързани с майчиното и детското здравеопазване и полово предаваните инфекции/ комуникация и разработване на кампании бяха проведени минимум по четири кампании в целевите общини - Благоевград, Бургас, Димитровград, Дупница, Казанлък, Нови пазар, Самоков.

Общо са организирани 34 кампании по теми, които са важни за общността. Съдействие на експертите на терен и здравните медиатори за организиране на кампаниите оказаха представители на РЗИ, общини, НПО, медицински специалисти, директори на училища и експертите на НМЗМ. Кампаниите са организирани в различни ромски квартали и населени места, обхванати са всички места на целевите общини, в които живеят уязвими семейства.

В рамките на Дейност - Разширяване на обхвата на работа на здравните медиатори и избор и назначаване на здравни медиатори за работа в здравни звена беше направено следното:

Здравни медиатори (ЗМ) в лечебни заведения (ЛЗ) е утвърден модел в редица европейски страни като Белгия, Нидерландия, Франция, Германия и др.. Здравната медиация в лечебни заведения има дългогодишна история и цели да се намалят отрицателните последици от езиковите бариери, социо-културните различия и напрежение в сферата на здравеопазването. Основна цел е да се създадат равни възможности за здравни грижи за представителите на етническите малцинства и уязвимите групи по отношение на достъпа и качеството на здравни услуги и грижи, съблюдаване на правата на пациентите и др. Здравната медиация е начин да се постигне подобряване на комуникацията и да се въздейства върху взаимоотношението между предоставящите здравни грижи и пациентите. Здравната медиация подкрепя позицията на пациента, предоставянето на грижи съответно на индивидуалните потребности на пациента, като същевременно дава възможност на предоставящите грижи да работи по-ефективно.

Освен преодоляването на езиковите и културни бариери, друго важно измерение на здравната медиация е: улесняването на взаимоотношенията по време на терапия между предоставящите здравни грижи и пациентите, преодоляване на междуетнически напрежения, расизъм и прояви на директна и индиректна дискриминация. Само в Белгия здравномедиаторната програма е обхванала над 50 болници, в които работят над 100 здравни медиатори.

Включването на ЗМ на работа в ЛЗ е пилотен модел, който цели да надгради практиката на работа на ЗМ на терен в общността и по този начин да допринесе за подобряване достъпа до здравни услуги за най-уязвимите общности в България. Договори със ЗМ за работа в ЛЗ са сключени за периода февруари 2023 до февруари 2024 в 7 общини, а през януари 2024 за период от два месеца се включиха и допълнително шест ЗМ и четири нови общини.

За периода на проекта 27 ЗМ обслужват пациенти в общо в 13 лечебни заведения (ЗМ в Бургас и ЗМ в Нови Пазар работят по график в две лечебни заведения) в 11 общини.

Основни постижения на ЗМ, които работиха в ЛЗ са в сферата на:

- **Застъпничество** - Здравният медиатор поема инициатива за задаването на определени въпроси или за извършването на дадени действия, когато това е необходимо за осигуряване качеството на предоставяната здравна грижа; съдейства за по-добро познаване правата на пациента, за да улесни пациента при взимане на решение при лечението си при необходимост
- **Фасилитиране.** Мнозина пациенти нямат уменията, поради ниско ниво на здравна грамотност, да поемат ролята си в процеса на предоставяне на здравна услуга (независимо от езиковата бариера). Ето защо здравните медиатори изпълняват редица други задачи, които помагат за по-доброто разбиране на медицинските дейности от страна на пациента. Здравните медиатори помагат както на пациентите, така и на предоставящите здравните услуги да изпълняват своите роли в процеса на лечението; Здравните медиатори улесняват комуникацията и процеса на разбиране между пациенти и медицински специалисти за болнично или следболнично лечение, диагнози, медицински препоръки, правила за престой в болница и др.
- **Културно брокерство** - Здравният медиатор сигнализира на предоставящия здравни услуги и дава повече информация, когато усеща, че културните различия затрудняват комуникацията и по такъв начин затрудняват предоставянето на качествена здравна грижа.
- **Разрешаване на недоразумения** - Здравният медиатор сигнализира за възможни недоразумения между страните в разговорите помежду им и също така се опитва да ги разреши и по този начин да подобри комуникацията и да повиши качеството на здравната грижа.
- **Лингвистичен превод** - Здравният медиатор осигурява достоверен и пълен превод на устни послания от официалния език на майчиния език, като се запазва съдържанието, формата и целта. Лингвистичен превод е необходим особено в някои общности, в които майчините езици са турски или ромски и пациентите не разбират добре български език.

Изготвени са и картографираня в 6-те целеви общини с фокус майчино и детско здраве сред най-маргинализираните домакинства и на база на данните са предложени и конкретните интервенции във всяка локация - повече информация: <https://pdp-health4all.org/bg/>

ПАТРНЬОРСКИ ПРОЕКТ

BGLD-2.003-0010 „Заедно днес, заедно утре – местните общности в подкрепа на подобро образование и грижи в ранна детска възраст“

Програма „Местно развитие, намаляване на бедността и подобро включване на уязвимите групи“, финансирана от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство 2014 - 2021г. с водещ партньор община Малко Търново и партньори НМЗМ и община Бургас

През април 2024 г. приключи изпълнението на проект „Заедно днес, заедно утре“, в който експерти на НМЗМ в партньорство с общините Малко Търново и Бургас работиха по следните дейности:

- Картографиране на уязвимите семейства с деца от 0 до 6 години в целевите населени места - село Звездец и Малко Търново за община Малко Търново и кв. Горно Езерово и жк. Меден Рудник за община Бургас - изготвен и представен доклад анализ пред заинтересованите страни.
- Изготвен анализ на нуждите от допълнителни знания и умения за работа на терен сред представителите на екипа от здравни медиатори, представители на детски градини и други професионалисти в целевите общини. Анализът имаше за цел да обслужи предимно програмата за интервенции на терен и надграждащи обучения и на базата на споделеното предложи обучителни модули, теми, съдържание и подходи, които да бъдат от полза за повишаване на капацитета на всички, които работят директно с уязвимите общности на терен.
- С цел засилване на ефекта от работата на терен и създаване на капацитет в медиаторите бяха проведени обучения/интервенции за медиаторите и др., които работят по проекта с уязвими групи. В рамките на дейността са разработени и обучителни пакети по темите: Ранно детско развитие (РДЗ); Майчино и детско здраве (МДЗ); Работа с маргинализирани общности; Как да се ориентираме в интернет при търсене на здравна информация; Работа с информационните материали (РИМ) – разясняване, акценти, практики, видове информационни материали и т.н. Бяха обучени всички ЗМ от общините Малко Търново и Бургас, както и други теренни работници.
- Бяха създадени 4 групи за взаимопомощ в с. Звездец, в гр. Малко Търново и в кв. Горно Езерово и Меден Рудник в Бургас. Редовно се извършваше патронаж в общността, изготви се и регистър на случаите, по които ЗМ работиха.

Бяха създадени и добри комуникационни канали за обсъждане и решаване на конкретни казуси и проблеми със заинтересованите страни в Малко Търново и в Бургас.

В рамките на проекта НМЗМ разработи две нови кампании за повишаване на информираността по проблеми, свързани с ранното детско развитие с фокус подобряване на храненето на бебетата и малките деца до 7 г. и превенция на екранната зависимост. Разработените концепции за кампании са гъвкави, ще бъдат надграждани и прилагани и в други общини и населени места, в които работят здравни медиатори: повече информация: <https://childcare-mt-bs.eu/>

ИНИЦИАТИВА НАШИТЕ ОБЩИ ЦЕННОСТИ! ПОВИШАВАНЕ НА СПОСОБНОСТТА ЗА РАЗБИРАНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕННОСТИ НА ЕС СРЕД РОМСКИ ОБЩНОСТИ.

Развитието на гражданското общество, насърчаването на гражданското участие и активност са основни цели на НМЗМ. През ноември 2023 и цялата 2024 година Национална мрежа на здравните медиатори изпълняваше инициативата "Нашите общи ценности! Повишаване на способността за разбиране на основните ценности на ЕС сред ромски общности.", финансирана от Фонд „Действие“ в рамките на проект „Права и ценности“, финансиран от Европейския съюз и Фондация „Институт Отворено Общество“.

Основна цел на планираните в инициативата дейности е противодействие на дезинформацията сред ромските общности в България чрез повишаване на информираността относно функционирането на ЕС, на способността за разбиране на неговите споделени цели и ценности. Инициативата се реализира в два етапа. През първия етап бяха проведени три обучения на посредници. През април и май 2024 бяха осъществени три срещи - обучения „Нашите общи ценности“ в локациите София (4-5 април 2024 г.), Сливен (18-19 април 2024 г.) и Велико Търново (9-10 май 2024 г.). В тях се включиха над 60 здравни медиатори от 39 общини.

В програмата бяха включени дискусии върху основните ценности на Европейския съюз - човешко достойнство, свобода, демокрация, равенство, върховенство на закона и права на човека. Тези ценности са залегнали в Етичния кодекс на Национална мрежа на здравните медиатори и за всички участници беше изключително полезно да ги разгледаме както в една по-широка общоевропейска рамка, така и как ги разбираме и прилагаме в нашето ежедневие. Широко беше дискутирана гражданската активност - припомнимме си историята на здравното медиаторство и по какъв начин малките стъпки на обикновените хора могат да променят стотици човешки съдби и средата, в която живеем.

В програмата бяха включени и дискусии за актуалната политическа ситуация в България, доверието в демокрацията и ЕС, както и основни теми, обект на дезинформация, с които обучаемите се сблъскват всекидневно в кварталите, в които живеят и работят. Вторият етап надгражда вече осъществени кампании на организацията за повишаване на информираността в ромски общности. Обучени в първата фаза посредници организираха и провеждаха дискусии и кампании, които обхванаха над 700

човека. В дългосрочен план това ще допринася за развитието на критично мислене по ключови проблеми на българското общество и политика; ще повиши разбирането за гражданското общество, за работата на НПО и ще усилва мотивацията за активно гражданско участие.

В периода октомври 2023 г. – февруари 2024 г. под ръководството на проф. Майя Грекова беше направено проучване за анализ на нуждата и подготовка на програма за обучение на посредници за предвидената в рамките на инициативата информационна кампания за противодействие на дезинформацията по отношение на Европейския съюз.

Много голяма част от жителите на ромските квартали намират своето препитание в държави от ЕС. От личен опит или от опита на близките си, те научават и пренасят в България много установени практики в чужбина, които оценяват позитивно. По-ниското образование, недостатъчните исторически и политически знания и широкото разпространение на популистка реторика прави ромите мишена на кампаниите за дезинформация. Информационни кампании и модерирани дискусии в ромските общности са изключително важни, за да се стимулира и подпомогне по-активното им участие в обществения живот за подобряване на благосъстоянието на всички граждани в България. Именно поради тази причина през юни 2024 г. екипът по проекта изготви концепция за комуникационна кампания и започна да организира срещи лице в лице на място в ромските общности. Основни теми в срещите от кампанията бяха:

- Европа: моето място. Знаем ли достатъчно за ЕС и начините, по които можем да живеем по-добре в Европа?
- Европа: Моето място. Европейски ценности и европейска валута.
- Права на човека. Права на децата. Права на жените.
- Европейски ценности, дезинформация и страх.

По време на срещите бяха засегнати актуални въпроси, свързани с: приемането на нарушаващата човешките права поправка в Закона за предучилищното и училищно образование в България; рисковете пред гражданското общество ако бъде приет Закон за чуждестранните агенти; процеса на приемане на България в Шенген; рискове пред гражданското общество и гражданските инициативи; фалшиви новини, дезинформация и страхове, свързани с приемането на еврото; други актуални теми, които вълнуват хората.

Период на изпълнение на инициативата: октомври 2023 – юни 2025 г.

Повече информация: <https://proeuvalues.osis.bg/>

ПАРТНЬОРСКИ ПРОЕКТ

I RISE, TOO: Овластяване на жените и момичетата от ромските махали за разпознаване на трафика на хора с цел сексуална експлоатация като форма на насилие, основано на пола

Експерти на НМЗМ участваха в партньорски проект на Фондация „Дигнита“ основно при изготвяне на анализи, базирани на теренни проучвания в ромски общности в Казанлък и в Нови пазар. Цел на проекта беше да предостави и повиши знанията и информацията за трафика на жени с цел сексуална експлоатация сред уязвимите ромски общности, да даде възможност за разпознаване на ранните признаци на трафик и насилие, основано на пола, както и да обучи хора, които работят на терен сред общностите, за да могат да използват ефективно съществуващите механизми за идентифициране, насочване и подкрепа на потенциални жертви или жени в риск. В рамките на проекта бяха обучени и ЗМ от региона на Казанлък и Нови пазар в разпознаване на ранни признаци на трафик и насилие, основано на пола от водещи специалисти, както и със запознаване на основните рискови фактори, които правят маргинализираните ромски общности от сегрегирани квартали, уязвими към насилие над жени и трафик на хора. Фондация „Дигнита“ и НМЗМ очертаха и ресурсите в общността и възможностите за създаване на модели за взаимодействие между заинтересованите страни за понижаване на риска от насилие на жени, основано на пола и трафик на хора с цел сексуална експлоатация. Екипът на НМЗМ продължава да работи усилено в уязвими общности за намаляването на рисковете от насилие над жени, основано на пола, и трафик с цел сексуална експлоатация.

ПАРТНЬОРСКИ ПРОЕКТ

Мрежа от 0 до 3: Превенция на разделяне на семействата

През 2024 г. започна изпълнението на партньорски проект „Мрежа от 0 до 3: Превенция на семействата, финансиран от Фонд „Мечтата на Таня“, който продължава застъпническите усилия на 11 граждански организации и Тръста за социална алтернатива за системна промяна в политиките за пълноценна грижа в семействата за децата до 3-годишна възраст. Организациите обединени в неформалната мрежа „С грижа от 0 до 3“ споделят разбирането, че подобряването на майчиното и детско здраве е възможно, ако политиките в подкрепа на достъпа до качествени здравни и социални услуги, пълноценно хранене, сигурна и безопасна среда, ранно учене и отзивчиви родителски грижи, са функциониращи и работещи в сътрудничество. Застъпническите инициативи в рамките на проекта засягат всички компоненти от рамката за ранно детско развитие - здраве, хранене, ранно учене, отзивчива грижа, сигурна и безопасна среда.

Национална мрежа на здравните медиатори заедно с Фондация „Бъдеще“ Ракитово, Сдружение ЛАРГО - Кюстендил, Сдружение „Жажда за живот“ - Сливен, разработва **застъпническа инициатива „Цветно утре за нашите деца“**, насочена към

осигуряването на универсален достъп до безплатни лекарства по лекарско предписание за всички български деца от 0 до 7 г.

Липсата на национална лекарствена политика се откроява като основна бариера за по-достъпно здравеопазване, особено в сферата на майчиното и детско здраве, където се наблюдава сериозен недостиг на средства за покриване на лекарствата за деца. Най-засегнати са бедните и уязвими групи. Наред със задълбочаващите се на места трудности с достъпа до медицинска помощ и специалисти поради намаляване на броя на ОПЛ и липса на желаещи ОПЛ да посещават някои райони, без устойчива национална лекарствена политика лекарствата за амбулаторно лечение остават недостъпни, а грижите за здравето на деца и майки – недостатъчни и неефективни.

Ключови дейности:

- Анализ на данни за детското здравеопазване и емпирично проучване за нагласите у родителите по отношение на осигуряването на безплатни лекарства за децата, което да обоснове нуждата и ефектите от въвеждане на мярката за осигуряване на безплатни лекарства по лекарско предписание за деца.
- Изработване на становища и предложения за нормативни промени, които да обезпечат осигуряването на универсален достъп до лекарства за деца от 0 до 7 г., като се осигурят лекарства за всички деца, без значение от материалния статус на техните семейства.
- Обучения за професионалисти, работещи на терен с уязвими семейства – здравни медиатори, социални работници и други, по теми, свързани с правилна употреба на лекарства, самолечението и антибиотична резистентност.
- Информационна кампания сред уязвими общности – провеждане на срещи, организирани от организациите-партньори в инициативата, за предоставяне на информация за осигурените безплатни лекарства, употребата на антибиотици и разглеждане на въпроси, поставени от родителите.

Очаквано въздействие:

- Подобряване на детското здраве, особено сред най-бедните и уязвими групи български граждани.
- Гарантиране на ефективно и достъпно здравеопазване в най-ранна възраст и създаване на условия всички деца да бъдат лекувани пълноценно.
- Избягване на предотвратими хоспитализации на деца във възрастта 0-7 г.
- Подобрена здравна информираност в семействата по теми, свързани с лечението на остри инфекции при децата.

Проектът ще продължи до края на месец май 2027 г.

Повече информация за проекта: <https://we-care.bg/>

За инициативата „Цветно утре за нашите деца“:

<https://www.facebook.com/cvetno.utre>

Изпълнение на Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ в Република България 2021-2025 г. Съвместни дейности между Национален център по обществено здраве и анализи (НЦОЗА) и Национална мрежа на здравните медиатори по договор Д1-80/14.12.2024 г.

Договорът между НМЗМ и НЦОЗА е сключен във връзка с изпълнението на Национална програма за превенция и контрол на ХИВ и СПИ в Република България 2021-2025 г., с цел ограничаване на ХИВ сред ромските общности чрез повишаване на знанията и уменията за работа на терен на здравните медиатори и организиране на тематични информационни кампании на място сред хората в уязвими етнически групи.

ДЕЙНОСТ 1: ОБУЧЕНИЯ НА ЗДРАВНИ МЕДИАТОРИ

През месец ноември 2024 г. бяха проведени **три онлайн обучения** в платформата ZOOM за здравни медиатори, с водещ лектор д-р Радосвета Стаменкова и Венцислав Кирков, Българска асоциация по семейно планиране и сексуално здраве. Обученията бяха практически насочени с участници здравни медиатори, които са получили сертификатите си за професионална квалификация в периода 2020 – 2024 г., които имат по-малко опит в работата на терен в темите ХИВ и СПИ. Във формата предварително се регистрираха за участие 114 ЗМ, от които само 13 човека не изявиха желание за участие в кампания, а още 27 човека изразиха притеснения и невъзможност да говорят пред хора конкретно по темата за превенция на ХИВ/СПИН и СПИ. **Общо участниците в обученията са 107 от 78 общини.** Обученията бяха със сходна програма, с предвидено повече от обичайното време за дискусия по въпроси на участниците.

ДЕЙНОСТ 2: ИНФОРМАЦИОННА КАМПАНИЯ 1 ДЕКЕМВРИ – СВЕТОВЕН ДЕН ЗА БОРБА СЪС СПИН

Провеждане на информационна кампания в общностите на място с осигурени информационни материали от страна на НМЗМ в минимум 20 населени места. Кампании, свързани с превенция на ХИВ и употреба на презервативи е подходящо време за ЗМ да информират по-общо за сексуалното и репродуктивно здраве.

По настоящия договор бяха разпечатани **постери** с кратка информация за сексуално-предавани инфекции и стикери **стикери** с изображение на презерватив и призив „Да се заразиш е лесно! Бъди отговорен!“. Бяха осигурени и 3300 презервативи.

Българска асоциация по семейно планиране и сексуално здраве осигури допълнителни информационни материали за здравните медиатори. Всички осигурени материали бяха разпространени сред здравните медиатори, заявили изпълнението на кампании.

В различните населени места кампанията беше организирана по различен начин, съответстващ на особеностите в ромските общности и опита на здравните медиатори.

За да получим обобщена информация за обхвата и резултатите от кампанията, беше събрана обратна връзка чрез онлайн-анкета, попълнена от 60 ЗМ. От техните отговори могат да бъдат направени следните изводи:

- **Обученията са оценени като полезни**, а презентациите интересни за тях и са ги подкрепили в работата им по темата. Не е имало въпроси, на които лекторите не са могли да отговорят.
- Повечето (50 ЗМ) са планирали събития около 1 декември, като останалите ще организират такова около 14 февруари.
- Събитията са организирани по следния начин: 22 човека са посочили „Беседа в училище“; 12 - „Щанд в квартала/населеното място“; 12 – „Беседа с мъже и жени в квартала“; 10 – „РЗИ ще правят бързи тестове“; 5 – „Обход и раздаване на материали“.
- Общо от 50 ЗМ в кампанията са обхванати над 1500 човека. В информационната кампания, подкрепена по настоящия договор, са обхванати повече от 600 души.
- Участието на НМЗМ като организация в кампания, посветена на превенцията от ХИВ и СПИ се оценява като полезна от ЗМ.

Препоръка: Няколко човека в различни въпроси от анкетата споделят, че имат затруднения в работата по теми, свързани със сексуално и репродуктивно здраве. Това бе посочено и от част от участниците в обученията – те споделиха, че обученията са много полезни за тях, но все още изпитват затруднения с „деликатните“ и „срамни“ теми. Това би могло да се преодолее с обмяна на опит на място на терен с хора – ЗМ и друг вид специалисти, работили и работещи на терен конкретно за превенция на ХИВ и СПИ. Допълнителното надграждащо обучение е една добра първа стъпка, която помага за преодоляване на притеснението по темата, през повишаване на информираността на здравните медиатори. За подобна обмяна на опит и повишаване на ефективността от работата на ЗМ в областта на ХИВ и СПИ е необходимо да се използват всички възможности, които са предоставени от програмите на Министерството на здравеопазването и изпълнявани от НЦОЗА и РЗИ.

Юни 2025

ОТЧЕТ НА ДЕИНОСТТА НА ЗДРАВНИТЕ МЕДИАТОРИ 2024г

ЗМ: ОБЛАСТ	нов индивидуален клиент	нов индивидуален клиент	Съдействие на ОПЛ		Съдействие на РЗИ		Съдействие на лекари по дентална медицина		Подпомагане на достъп до медицинска помощ						Дейности по промоция на здравето				Дейности по решаване на комплексни казуси						
			платови имунизации и имунизационни кампании	профилактични прегледи	платови имунизации имунизационни кампании	профилактични и лечебни дейности на профилатични програми в областта на денталната мед.	консултации	попълване на документи	следване на процедури	съпровождане до здравни институции	възстановяване на здравноосигурителни права	патронаж в общността	превенция на инфекциозни заболявания, хигиена, хранене	семейно планиране, сексуално и репродуктивно здраве	брой разпространени здравноинформационни материали	самостоятелна работа с РЗИ и други институции, участие в семинари и обучение	консултации	попълване на документи	следване на процедури	съпровождане до социални институции	патронаж в общността				
Благоевград	4820	2533	346	20	246	247	26	36	103	1	11338	1619	1425	1933	98	1920	72	118	1513	3739	15198	4244	1098	1190	2421
Бургас	1950	1215	971	38	446	253	109	9	44	36	8554	283	423	620	85	811	184	156	4516	611	4319	841	416	208	525
Варна	3546	1810	266	25	123	55	13	3	56	19	2777	157	259	949	49	421	249	184	946	308	749	866	427	256	707
Велико Търново	1165	728	142	9	41	60	3	1	9	0	5314	79	439	239	21	494	79	20	7710	480	2650	1615	358	103	157
Видин	693	395	490	159	306	629	20	36	36	1363	440	360	613	61	548	774	209	955	437	284	485	420			
Враца	1322	1032	110	4	247	228		58	23	103	1583	235	435	217	15	516	884	433	1655	209	1607	1433	152	158	398
Габрово	165	81	41	0	9	0	0	0	0	0	398	65	103	63	9	13	23	7	840	191	329	104	90	13	6
Добрич	1075	514	2516	473	517	716	407	55	97	75	8629	310	376	808	127	946	59	34	2558	282	4932	1047	252	457	429
Кърджали	491	439	73	93	37	91	52	38	5	341	20	36	108	13	79	2	4	393	28	730	1733	44	37	325	
Кюстендил	855	545	627	115	560	98	17	1	62	2	2024	1010	223	825	145	398	67	44	1086	113	2892	9183	223	349	36
Ловеч	1386	1166	182	147	135	180	67	86	144		578	170	189	225	11	664	70	54	588	254	1104	859	485	493	482
Монтана	3326	1465	783	67	278	694	41	39	19	0	3218	273	203	359	167	901	70	25	2520	269	2532	2294	197	552	659
Пазарджик	693	395	490	159	306	629	20	36	36	1363	440	360	613	61	548	774	209	955	437	284	485	420			
Перник	859	258	185	19	181	47	0	0	4	0	2588	758	29	89	5	178	37	14	3179	375	1705	795	146	205	159
Плевен	507	431	48	4	48	89	2	32	32	224	73	144	197	7	313	15	360	16	160	222	103	92	199		
Пловдив	5075	3184	3516	754	3431	2429	1324	21	123	104	3039	275	438	1083	239	1493	1079	213	5197	708	5102	3531	708	567	785
Разград	860	750	93	88	87	337	17	17	13	8	819	201	219	262	117	354	121	92	3899	144	855	359	287	284	464
Русе	1623	971	377	73	43	23	15	1	57	67	6135	90	327	876	182	1483	464	176	5215	1350	2574	470	104	134	477
Силистра	262	110	6	0	6	1	1	1	0	0	235	50	52	28	4	34	61	1	156	97	301	140	66	76	56
Сливен	1627	1595	83	9	569	83	0	0	36	5	2207	95	147	325	18	968	33	89	531	452	1569	1456	191	158	385
София област	198	110	0	6	10	3	0	0	0	0	131	62	0	30	0	48	30	34	80	0	72	57	0	28	39
София - град	1526	1324	45	108	57	29	51	21	13	5	1134	611	73	407	47	600	261	253	599	41	431	366	21	65	147
Стара Загора	1052	687	1537	69	665	117	45	0	22	1	3171	66	91	344	12	1125	271	44	2710	110	1020	533	139	201	481
Търговище	668	276	13	4	8	42	6	8	5	0	876	23	332	108	13	145	51	13	266	54	144	159	34	24	121
Хасково	1138	844	122	5	552	821	7	6	2	849	9	236	198	13	494	86	112	2675	564	1072	2379	90	260	467	
Шумен	5674	2916	1058	415	710	467	537	125	82	113	7228	1012	902	1418	121	1199	179	154	4899	833	6174	5770	1103	1389	1169
Ямбол	1248	1255	4095	224	3965	252	0	0	4	2	13242	156	33	320	43	2002	2	14	11749	17	1784	3434	29	37	139
Смолян	919	175			319						516		516	19	3	516	2	1	238	4	403	89	403	8	403
	44723	27204	18215	3087	13583	8939	2780	520	1026	548	89874	8582	8370	13276	1686	19211	4451	2289	67626	11667	62318	44853	7734	8314	12476